

לעתיד לבא חיים אני נותן לכם

כח המדמה זה הוכרח להיות נדחה ונלקה קצת על ידי שפעת רוח הדעת העליון של רוח הקודש הנשגב שבמקור ישראל, שהוכרח להקדים ולבא לעולם מפני שלא יוכל העולם להתקים עד אלף דור בלא אור תורה, שהיא אוצר כל הדעת.¹

חזרה

בפרק יז הרב מתאר תהליך של התפרקות העולמות הרוחניים – תהליך שבעצם קורה היום בחברה – הדמיון מרים ראש והשכל נדחק. התהליך הזה קורה גם אצל אומות העולם, וגם בעם ישראל. זה דומה ולא דומה, דומה בנקודה של ההתפרקות, אבל לא דומה בסיבות, הסיבות שונות לגמרי.

האנושות חוזרת לעצמה. אצל אומות העולם, החזרה היא לחומרנות שלהם – ממילא מתברר שאפיקורסות היא דבר טבעי ונורמלי, בגלל שבאמת אין להם יחס לקב"ה, אין זה טבעי עבורן להאמין.² לעומת זאת אצל עם ישראל יש סיבה אחרת, אמנם גם בעם ישראל החזרה לעצמו גורמת לכפירה, אבל בעם ישראל חיפוש העצמיות הוא בעצם חיפוש של קרבת אלוקים חדשה, מסוג אחר – רוצים שהאלוקות תהיה בתוכנו.

אפשר להגיד שכולם חוזרים לצד הקיומי המקורי, אומות העולם אינם מכירים את הקב"ה מבפנים, לכן הצד הקיומי שלהם מעיד שאין קב"ה. לעומת זאת בעם ישראל לחזור לצד הקיומי זה בעצם לחזור מגלות לגאולה, לחזור ממצב שהתורה באה מבחוץ, למצב שהתורה היא מבפנים. זו החזרה לטבעיות, החיים הטבעיים שלנו הם אלוקיים.

כל התהליך הזה, שהאנושות כולה עוברת הוא בשביל לבנות את הדמיון – החיים העולם הזה-ים – של עם ישראל. וזה נקרא: להשלים את הכיסא לרוח ה'. משמע שעד היום הכיסא לא היה שלם. גם לא בבית ראשון, משהו היה חסר. רק בימות המשיח הוא עומד להופיע בצורה נכונה, בצורה שלמה.

¹ אורות, ישראל תחייתו יח.

² הרב כותב ב'מהות הכפירה'(מאמרי הראי"ה עמ' 10) שיש משהו חולני בדתות, (גם בפילוסופיה, אבל הפילוסופיה קצת יותר נקייה).

בפרק יח הרב מסביר למה הנטיות הטבעיות של עם ישראל היו צריכות להיחלש. הקב"ה ברא יצירה כזו שיש לה גם נטיות רוחניות מאוד גבוהות וגם נטיות ארציות מאוד חזקות, אבל הצורך להופעת התורה לפני הזמן, גרם לכך שהצד הטבעי נפגע – 'כוח המדמה הוכרח להיות נדחה על ידי שפעת רוח הקודש' – בגלל שהתורה באה לפני הזמן. אם התורה הייתה באה בזמן הנכון, כשהכל היה בשל, זו הייתה הארה הרבה יותר גבוהה. אבל – כך הסברנו בשיעור האחרון – יכול להיות שאף פעם המציאות לא הייתה מבשילה.

הכפירה אצל אומות העולם באה כדי למחוק להם את ההזיות הדתיות, ואילו אצל עם ישראל היא באה בשביל לבנות את החיים הטבעיים במובן המלא, שהעולם הזה יהיה שלם. שהעולם הזה יישא עליו את העולם הבא. איפה זה יבוא לדי ביטוי? בזה שלא יהיה מוות ולא תהיה שכחה. המוות והשכחה באים מכיוון שיש מאבק בין הגוף לעולמות הרוחניים, הגוף משכיח את העולמות הרוחניים³, הוא לא מאפשר לעולמות הרוחניים להופיע וגם העולמות הרוחניים לא מאפשרים לגוף להופיע, יש ביניהם כל הזמן מאבק של טוב ורע. יוצא שזה ש'הוכרח הגוף להיות נדחה ונלקה קצת' גרם למוות ולשכחה. הגוף משכיח את התורה ואת הלימוד. לעתיד לבוא כל מה שאדם ילמד, הגוף יקבל בצורה נקיה ושלמה, אדם לומד פעם אחת וזה נשאר בו; כגודל העולמות הרוחניים כך גודל העולמות הגשמיים, אחד מתזיק ומפרה את השני. אבל זה לא הלך, לכן זה נדחה ונלקה.

תורה

צריך לעשות קצת סדר בין שתי המדרגות האלו. יש את התורה במובן האידיאלי הגדול שלה, אלו החיים בשלמותם, כפי שמתואר בסוף פרק יז. אם האלף דור – הרוח העליון – היו מתקבלים כמו שצריך, הייתה מופיעה תורה כזו. אבל העולם לא היה יכול להתקיים בלא אור תורה, לכן הקדימו את התורה למתן תורה. בתורה יש משהו שהוא 'מעל', הוא מנשא את החיים ומרים אותם למקומות גבוהים יותר וחדשים יותר, אבל יש בה חולשה – שהחיים לא מופיעים בשלמותם.

כשהחיים לא בשלמותם, בעצם קורה משהו בהופעה האלוקית, הצד הארצי מופיע בצורה לא שלמה ולא בריאה. לכן במקום שהתורה תאיר במובן המלא, היא מאירה במובן יותר חלקי. התורה החלקית מתעסקת באנשים מתים – אנשים שצריכים לברוח מהמוות. למה? כי הגוף והעולם הזה לא מספיק שלמים.

³ שמונה קבצים, קובץ ד, עה.

שיר ושיח

בשביל להבין את ההבדל בין שתי המדרגות, האלו נראה את הפרק 'שיר ושיח'⁴:
ההבדל בין דברי קדושה לדברים בטלים, הוא רק יחושי, לפי השקפתנו המוגבלת. אפשר לה להשקפה שתתעלה עד כדי הכרה וציור פנימי של מקומן של כל הדברים, אל תהי מפליג לכל דבר, שאין לך דבר שאין לו מקום. כשיגדל הכח של כבוד הבריות, כשהאל תהי בז לכל אדם ימצא את מקומו האמתי בחיים, אז ימצאו גם כן כל הדברים את מקומם, וכל הדברים הבטלים יתעלו, יצאו מכלל ארור, ויבאו לכלל ברוך.

דברים בטלים

לכאורה 'דברים בטלים' הם באמצע, לא טובים ולא רעים; רע הוא היפך של טוב, ההבדל בינו לטוב הוא מוחלט, אבל בין 'דבר בטל' לבין 'טוב בעצם' אין משהו מוחלט. אבל אפשר לומר שדברים בטלים יותר גרועים מדברים רעים. דברים בטלים אינם דברים חסרי משמעות, אלא דברים משמעותיים אבל מחוסרי מטרה, הכוונה שאין להם כלי שיכול להכיל אותם (דברי קדושה הם דברים שהכלי יכול להכיל אותם, ודברים בטלים הם דברים שכלי לא יכול להכיל אותם). כמו הוצאת זרע לבטלה. לכן דברים בטלים הם קלקול מאוד חמור, כיוון שבעצם הם דברים חיוביים, אבל במקום להשתמש בהם בצורה נכונה, משתמשים בהם בצורה לא נכונה.

אם כן מה הכוונה שההבדל הוא 'יחוס'י? הכוונה שבעצם הוא גם כן דבר טוב, ורק 'לפי השקפתנו המוגבלת' יש הבדל. בעצם לכל דבר יכול להיות מקום ותפקיד, מקום זה כלי, כל דבר אפשר להכניס לכלים – ההשקפה היא הכלי.

יש עוד דוגמא, 'ברכה לבטלה'. אדם שמברך ברכה ללא מטרה, זו ברכה לבטלה. אבל גם לברכה לבטלה יש כלי שיכול להכיל אותה: 'ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד', זה כלי שיכול להכיל את כל האורות שהלכו לבטלה. 'ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד', מופיע בשני מקומות, קודם כל אצל מי שאמר ברכה לבטלה⁵; ועוד מקום, בקריאת שמע של יום כיפור⁶. 'ברוך שם כבוד מלכותו', הוא בעצם אור גדול, אור שיכול להכיל את הכל, את כל התנועות שיש במציאות, את כל הדברים הטובים שהתבזבוזו לריק. מבחינה מסוימת הדברים

⁴ אורות הקודש ג, עמ' קו.

⁵ עולת ראייה א, עמ' לא, 'ההופעות העליונות'.

⁶ עולת ראייה ב, עמ' שמב, 'כשאנו אומרים'.

המבוזזים יותר גרועים מהדברים הרעים, כי אתה לוקח את הקב"ה ומבזבז וזורק אותו. גם הרע עצמו נוצר מכוח של בטלה – כשיש לך את הקב"ה ואתה זורק אותו סתם, זה יוצר רע. זה מה שהרב אומר כאן, שאפשר להציל את כל הבטלה, איך? על ידי מלכותו של הקב"ה. הקב"ה מכיל את הכל, גם את הטעויות וגם את החסרונות.

כל זה היה הקדמה של הרב בשביל להבין את ההבדל בין שיר לשיח.

רצון וחיים

יסוד השיח, מדתו של יצחק, העומדת למעלה גם ממדרגת שיר, שהוא יסוד התגלות קדושת ישראל, שיר אל, שכל, יכולת, רצון.

שיר זה השכל שלנו, 'שכל' 'יכולת' 'רצון'. אם נקביל את זה למדרגות של התורה שדיברנו, אז שיר הוא 'דעת תחתון', עצם החיים אינם שלמים וצריך דעת (רצון) שתלוט עליהם. אם ניתן לחיים לצאת באופן ספונטני, חלק גדול מהם ילך לבטלה. אז השיר צריך לבוא ולהעמיד חוק ומשפט, לכוון את המערכות, להכניס אותם לכלים ולמשמעות נכונה. התפקיד של השכל הוא לשלוט על החיים ולהנהיג אותם למקומות נכונים.

אבל גם השיר צריך להניח שיהיו דברים שהם 'גדולים עליו'. הם שייכים לאור הרבה יותר גדול, האור של השי"ח, 'שכל' 'יכולת' 'חיים':

...אבל גם הרצון הוא רק סעיף קטן מעץ החיים כולו, והעתיד הולך לקראת התהוות החיים בשלימותם, בהתעלות כל החול אל הקודש, כל הבטל אל הנשגב והמרומם מאד. עכשיו תורה נתתי לכם, לעתיד לבא חיים אני נותן לכם. זהו יסוד השיח, שכל, יכולת, חיים, מכל מלמדי השכלתי כי עדותיך שיחה לי.

כמו שאמרנו, הרב מחלק בין הכפירה של אומות העולם, לכפירה של עם ישראל. הכפירה באה מהדחיפה לעצמיות, כשאומות העולם הם עצמיים, הם מנסים לשלוט על הגודל האלוקי. אבל בעם ישראל, כשהעצמיות חוזרת, אין דחיה של הגודל האלוקי, כיוון שיש לעם ישראל יחס לקב"ה. מה שקורה הוא שבמקום שהתורה תבוא מבחוץ היא באה מבפנים – 'לעתיד לבא חיים אני נותן לכם'.

אושר החיים

יש עוד פרק בו הרב אומר שלא נקבל את התורה כתורה, אלא נקבל את התורה כחיים:

עד תור הגאולה העתידה השפענו על העולם רק לימודי חובות, מוסר וצדק היוצא מדעת אלהים אמת. וחובות אין העולם חפץ לקבל, ואם הוא מקבל נשאר בלב טינא על המעורר הראשי לידיעת החובה, שאינה נותנת להנפש הברברית להתפשט בכל מאוייה. אבל בבא התור של אור העולם להגלות, יודע לעולם, שדרכי החיים של העונג האמיתי אנחנו משפיעים בעולם, את אושר החיים הנותן לו את ערכו, אשר מבלעדו הוא שלול כל ערך. ועונג ואושר זהו דבר השוה לכל, עכ"פ לחשוק בו, ואת המקור המשפיע אושר ועונג מכבדים ומחבבים, וע"כ "יחזיקו עשרה אנשים מכל לשונות הגויים בכנף איש יהודי".⁷

בעצם זו מדרגה מאוד גבוהה, היא אומרת שלא היה צריך כלל לקבל תורה, אם עם ישראל היה במצב השלם שלו, הוא היה נכנס ממצרים ישר לארץ ישראל ולירושלים. זו הנקודה שהרב רוצה ללמד אותנו בפרק יז, החזרה לעולם הדמיוני באה לחזק את הנקודה שעם ישראל רוצה לקבל את התורה כחיים ולא כתורה.

השלב הבא הוא פרק יח, גם בפרק יח הרב מתאר מדרגה גדולה. אמנם לא היה אפשר לחכות שהאידיאל יתממש ולכן היו צריכים לקבל תורה, (תורה היא שכל שמדריך את העולם איך להתנהג). אבל אם היו לנו כלים לתורה, הכוונה, אם היו לנו תודעות והבנות להכיל את האור של התורה, אז התורה הייתה יושבת בתוכנו כמו חיים. זו המדרגה של משה. אבל לא היו כלים, לכן עם ישראל עבדו עבודה זרה. הגמרא שואלת, איך כלה סוטה בשעת החופה?⁸ בגלל שהעולם לא היה מסוגל להכיל את הגודל, לכן הכל יצא לבטלה. ואז הכל נפל ולוחות ראשונים נשברו. המדרגה שנבנתה אחר כך היא לוחות שניים ויום הכיפורים.

משה וערב רב

למה משה כל כך נאבק להכנס לארץ? הרי הוא לא אחד שמפחד למות וכן ודאי שהוא יודע שמצד הקב"ה הכל לכתחילה, אז למה כל המאמצים? המאבק של משה הוא להגיע למצב כזה, שגם האור האלוקי יופיע באור מלא, וגם האור הטבעי יופיע באור מלא. משה רצה

⁷ אורות, אורות ישראל, פרק ו, טו.

⁸ איך מיד אחרי שעת מתן תורה, עם ישראל מתחיל לזנות – לעבוד עבודה זרה. (שבת, דף פח:)

להחזיר את הכל לשלמות – שהנשמה והגוף יחיו ביחד. אבל זה לא הלך, מכיוון שהטבעיות לא הייתה בשלה לקבל את הגודל האלוקי, ולכן הכל נפל.

מאותה הסיבה למשה לא הייתה שום בעיה להכניס את הערב רב. תאורטית מעמד הר סיני (של לוחות ראשונים) היה צריך להכין את הכל, את תיקון העולם כולו; ואז עם ישראל היה בשלמות ואומות העולם היו נדבקים בו; חלקם מתגיירים וחלקם לא מתגיירים; זה המצב האידיאלי.

הרב מסביר את זה בסוגיה של התחש⁹, היו למשה חשבונות משיחיים מאוד חריפים – הוא רצה לתקן את הכל, לכן היה לו פשוט שהוא מכניס את הערב רב. ערב רב הם אנשים שהיו מתאימים להתגייר ולהיות חלק מעם ישראל. אבל במקום זה, הכל הסתבך, העולם לא היה מסוגל לסבול את האור של משה רבינו, את האור של ימות המשיח – שהכל מתוקן ושלם, שהטובים שבאומות העולם מתגיירים – לכן זה גרם לחטא העגל. השילוב של אותם טובי אומות העולם, ביחד עם עם ישראל דחף לכיוון של עבודה זרה והגשמה. במקום שהדמיון יהיה כיסא לגודל האלוקי, הוא חנק את הגודל האלוקי. למה? כי הוא לא היה בשל לזה.

אין בעיה עם הדמיון עצמו, ולכן בבית המקדש אין בעיה לעשות כרובים. אבל האנושות ועם ישראל לא היו מסוגלים להכיל את הגודל הזה ולכן הם הקטינו הכל.

התוצאה היא שבמקום שהתורה תרים את העולם, התורה והעולם נכנסו לעימות. וזה בא לידי ביטוי בכך שהגשימו את הגודל האלוקי. אם משה לא היה כזה משיחיסט ולא היה מכניס את הערב רב, יכול להיות שלא היה כל הקלקול הזה, אבל גם לא היה מופיע האור השלם.

לפי זה יוצא שהאור שצריך להופיע עכשיו – בגאולה – הוא אור מאוד מופלא.

חתימה

כל המהלך הזה הוא הקדמה ארוכה בשביל להסביר מיהו שלמה. משהו חסר – הכלי. העולם התודעתי שלנו לא יכול להכיל את הגודל של התורה, לכן משה נגזז. מה שנשאר זה התורה הרגילה – שם שלמה מולך. משמע ששלמה מולך במקום שצריך להילחם ברע – זה מלך החכמה – הוא מבין טוב מאוד את כל ההקשרים שיש במציאות והכל מתוך קדושה, מתוך זה הוא הולך להילחם ברע.

⁹ עין איה, שבת, פרק שני, עט-פ.